

FÖRENINGEN AUKTORISERADE TRANSLATORER

Moms för översättare i Sverige – en lathund

av Jon Kimber, auktoriserad translator till engelska (2003)

Vem skall debitera moms?

I princip skall alla translatorer som idkar näringsverksamhet (har F-skattsedel) debitera moms på översättningar.

Även i de fall där uppdraget utförs åt en översättningsbyrå skall moms debiteras. Det spelar ingen roll att uppdragsgivaren därefter, i sin tur, debiterar slutanvändaren moms.

Vissa skattemyndigheter har talat om en inkomstgräns för momsdebitering i de fall där översättningsverksamheten skulle kunna betraktas som ”hobby”, d.v.s. ha mycket liten omfattning under året. Enligt Riksskatteverket (RSV) kan en sådan tolkning dock inte gälla ”translatorverksamhet”, utan endast verksamheter som inte bedrivs i vinstsyfte. För att undanröja eventuella tvivel om momsdebitering rekommenderar RSV att översättare bildar företag och skaffar sig F-skattsedel.

Problemet

Momsreglerna när det gäller översättningar är ibland svårtolkade. Det största problemet är att det finns två möjliga slags transaktioner mellan översättaren och kunden:

- upplåtelse eller överlåtelse av upphovsrätt, och
- tillhandahållande av tjänst.

Upphovsrättslagen (URL 1960:729)

Följande paragrafer i upphovsrättslagen är vägledande vid bedömning av momsdebitering:

1 § Den som har skapat ett litterärt eller konstnärligt verk har upphovsrätt till verket oavsett om det är

1. skönlitterär eller beskrivande framställning i skrift eller tal,
2. datorprogram,
3. musikaliskt eller sceniskt verk,
4. filmverk, /.../

4 § Den som översatt eller bearbetat ett verk eller överfört det till annan litteratur- eller konststart har upphovsrätt till verket i denna gestalt, men han äger icke förfoga däröver i strid mot upphovsrätten till originalverket.

/.../

5 § Den som genom att sammanställa verk eller delar av verk, åstadkommit ett litterärt eller konstnärligt samlingsverk har upphovsrätt till detta, men hans rätt inskränker icke rätten till de särskilda verken.

Momshandledningen (RSV 2003: www.rsv.se)

I momshandledningen sägs följande:

“Normalt följer översättningen ursprungsverkets status. Är ursprungsverket inte skyddat, är oftast inte heller översättningen därav skyddad och tvärtom. Det är dock, som framhållits tidigare, inte någon förutsättning för skydd att ursprungsverket är föremål för skydd. Däremot krävs för att upphovsrättsligt skydd ska kunna erhållas att det som översätts är ett verk. En översättning av en katalog är således inte föremål för upphovsrätt.”

Momspålägget styrs av verkshöjden

Inom Sverige finns f. n. två olika momspålägg för översättningar, 6 % och 25 %. Översättningar eller bearbetningar av material som omfattas av upphovsrättslagen skall beläggas med 6 %, övriga med 25 %. En översättning eller bearbetning av ett beskrivande eller litterärt ”verk” betraktas som ett ”nytt verk” och beläggs med den lägre satsen. Vi har vid förfrågan hos skattemyndigheten fått svaret att ”våldigt liten verkshöjd” krävs för att skapa ett ”nytt verk”. RSV ger dock vissa riktlinjer för att bestämma en texts verkshöjd. För att ett verk ska få upphovsrättsligt skydd krävs att alstret har ett visst mått av självständighet och originalitet. Verket skall vara resultat av ett andligt eller intellektuellt skapande.

Kravet på originalitet och självständighet innebär att verket skall ha en så personlig prägel att det inte föreligger risk för att två personer som arbetar oberoende av varandra skall kunna ge alstret identiskt eller i stort sett identiskt innehåll. Verket skall alltså vara unikt och får inte ha plagierats.

Allmänt sett är kravet på verkshöjd relativt lågt i Sverige idag. Detta innebär dock inte att man i det enskilda fallet kan underlåta att göra en bedömning av textens verkshöjd. Däremot skall inte verkets litterära eller konstnärliga kvalitet värderas vid en sådan bedömning. Inte heller spelar det någon roll vilket syfte upphovsmannen haft med alstret.

När skapandet av ett verk styrs av tekniska faktorer minskar möjligheten att variera dess innehåll, varför det blir svårare att uppnå verkshöjd. Tabeller, prislistor, bruksanvisningar, enklare kataloger, adressförteckningar etc. uppnår normalt inte verkshöjd och är därmed inte skyddade.

Normalt följer översättningen ursprungsverkets status. Är ursprungsverket inte skyddat är oftast inte heller översättningen skyddad och tvärtom. En översättning av en katalog är alltså normalt inte föremål för upphovsrätt.

Som exempel på översättningar som normalt är skyddade (moms 6 %) kan nämnas:

- filmtexter (ej reklam- eller informationsfilm)

- skönlitterära verk
- bok som beskriver svensk forskningspolitik eller miljöförhållanden i Sverige
- artiklar som skall publiceras i tidningar eller faktablad
- sammanfattning av doktorsavhandlingar eller av vetenskapliga artiklar
- tal eller anföranden av svenska affärsmän eller politiker

Som exempel på översättningar som normalt inte är skyddade (moms 25 %) kan nämnas:

- affärskontrakt
- reklam- eller informationsbroschyrer
- andra reklam- eller informationstexter
- frågeformulär
- filmtext (reklam- eller informationsfilm resp. videogram)
- bruksanvisningar
- system och program för databehandling

Officiella översättningar av författningar, beslut av myndighet och av svensk myndighet avgivet yttrande kan inte bli föremål för någon upphovsrätt (1 kap. 9 § 1 st. URL), t. ex.:

- domar och beslut av myndigheter eller domstolar
- olika författningar, t.ex. lagar, förordningar och kungörelser
- myndigheters remissyttranden
- departementspromemorior
- ämbetsberättelser (t.ex. JO:s ämbetsberättelse)
- myndigheters förslag och utlåtanden
- utredningsbetänkanden
- propositioner
- protokoll från riksdagen och andra organ, statliga eller kommunala.

RSV:s rekommendation är att översättaren avtalar om upphovsrätt och momsats med uppdragsgivaren.

Transaktionen innebär att den immateriella (kommersiella) rättigheten till översättningen övergår från översättaren till kunden (den som har upphovsrätten). Förutsättningen är att texten ifråga omfattas av § 1, 4, eller 5 i upphovsrättslagen.

Moms mellan översättare i Sverige

Ibland engagerar en översättare en annan kollega för att arbeta med en uppgift som täcks av upphovsrättslagen. Om originalverket är upphovsrättsligt skyddat är i allmänhet även översättningen skyddad, oavsett i vilket led översättningen sker.

Enkla råd

Man kan inte rekommendera en generell debitering av den högre momsen (25 %), eftersom ett sådant förfarande kan drabba kunden. Följande punkter kan användas som riktlinjer:

- Var noga med de olika momssatserna. Översättaren kan bli skattskyldig för hela momssatsen på 25 % i de fall han/hon endast påfört 6 % på ett arbete som borde ha belagts med 25 %. Avtala (skriftligt) med uppdragsgivaren och/eller kontrollera med skattemyndigheten i tveksamma fall.
- Tänk på att den högre momssatsen för vissa kunder kan vara en tung kostnad. Vid översättning av skönlitteratur eller beskrivande verk (t. ex. en akademisk avhandling) är det ganska vanligt att kunden inte kan dra av ingående moms. Se därför alltid till att den berörda personen eller institutionen belastas med rätt skattesats, d. v. s. 6%.

Internationella transaktioner

Här gäller samma regler för translatorer som för vilka företagare som helst. Principen är att momsdebiteringen stannar inom landet. Men tjänsten anses också omsatt inom landet om den tillhandahålls någon i ett annat EG-land som inte är näringsidkare (privatperson), vilket innebär att moms skall debiteras.

Om kunden däremot är ett momsregistrerat företag i ett EG-land debiteras *ingen* moms.

Om en translator som är momsregistrerad i Sverige anlitar en kollega utanför Sverige skall denne underleverantör *inte* debitera moms. När översättningen levereras i Sverige debiteras moms enligt svenska regler (6 % eller 25 %).

Utanför EU-området debiteras inte moms, men observera att Norge, Island och Lichtenstein i fråga om moms behandlas som om de tillhörde EU.